

Faglagene vil styrke norsk jordbruk

Tirsdag 27 april leverte Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag sitt felles krav til staten i årets jordbruksoppgjør. Jordbruket krever over 2 milliarder kroner til å tette inntektsgapet, styrke velferdsordningene og sikre videre norsk matproduksjon på norske ressurser.

AV NORA MAY ENGESETH

Kravet fra faglagene har en ramme på 2,114 milliarder kroner, hvor 1,1 milliard er budsjettoverføringer og 717 millioner kroner er en økning i målpris. Dette vil gi bøndene et løft på 48.700 kr per årsverk.

Bedre inntekt

Årets oppgjør har skapt stort engasjement blant grasrota, og det var særlige forventninger knyttet til inntekt. Bondeopprøret har så langt fått over 21.000 underskrifter. Av de 48.700 kr i inntektsøkning foreslått i kravet vil 30.000 kr gå til å tette inntektsgapet.

«Jordbrukets forhandlingsutvalg vil advare mot å legge for sterk vekt på

inntektsutviklingen siste år og prognosen for inneværende år. Når koronapandemien forsvinner og forholdene normaliseres både i Norge og resten av verden, vil det kunne oppstå et tilbakeslag særlig for det husdyrbaserte jordbruket i Norge. Vi vil også understreke at dersom man sammenligner inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i perioden

2015-2021, har jordbruket hatt 12.300 kr/årsverk svakere inntektsutvikling enn andre grupper,» skriver bondeorganisasjonene i sitt krav.

Investeringer i løsdrift

I tillegg krever bondeorganisasjonene en investeringspakke på 450 millioner kroner til ombygging av fjøs fra bås til løsdrift. Taket for investeringsstøtte foreslås hevet til 3,5 millioner kroner for fjøs med opp til 30 kyr, med støtteprosenten hevet til 50. I følge faglagene vil dermed behovet for å øke egen kvote ved investering i løsdrift reduseres.

På vei mot en ny struktur

Som et resultat av Sylvi Listhaugs strukturgrep i 2014 har norsk jordbruk blitt preget av stadig færre og større bruk. Produksjonene med svakest økonomi er derfor prioritert i årets krav. Dette vil gi økte inntektsmuligheter for små og mellomstore bruk. Målet er å opprettholde jordbruksaktiviteten over hele landet.

Utjevningen av de økonomiske forutsetningene gjøres blant annet gjennom innføring av øvre grense eller trappetrinn for de ulike tilskuddsordningene. I tillegg har Norsk Bonde- og Småbrukarlag fått gjennomslag for et nytt driftstilskudd for sau.

- Det viktigste i år var å styrke økonomien til bøndene. Strukturendringene, særlig driftstilskudd til sau, er et stort gjennomslag, sier småbrukarleder Kjersti Hoff i en pressemelding.

Kvotetak på melk

Kvotestrukturen for melk er et viktig tiltak for fordeling av melkebruk og produksjon over

- Det viktigste i år er å styrke økonomien til bøndene. Strukturendringene, særlig driftstilskudd til sau, er et stort gjennomslag for oss, sier NBS-leder Kjersti Hoff. Foto Nora May Engeseth.

hele landet. I kravet er kvotetaket på kumelk foreslått redusert fra 900 000 liter til 600 000 liter og til 200 000 liter for geitemelk. Reduksjonen skal ikke ha tilbakevirkende kraft.

«For produsenter som i år har en disponibel kvote over de nye kvotetakene, blir denne disponible kvota det nye kvotetaket. Det gis ikke mulighet for å kjøpe kvote over kvotetaket/disponibel kvote som ligger mellom nye kvotetak og gammelt kvotetak (900.000 liter)» skriver faglagene i kravet.

Økt norskandel

Kravet legger opp til økt nor-

skandel i både fôr og mat. Jordbruket vil utrede virkemidler for å hindre sentralisering av og sikre potetproduksjon i hele landet, satse på økt matkornproduksjon og styrke satsene for beite på inn- og utmark. I tillegg foreslår partene et arealtilskudd på fôrbeite, fôrnepe og fôrkålrot.

Styrket velferd

Gode velferdsordninger er viktig for å sikre rekrutteringen til jordbruket. Faglagene foreslår derfor en økning i satsene for avløsning ferie og fritid på 4,7 %, tilsvarende en økt bevilgning på 37,3 millioner kroner. I tillegg skal ordningen med

avløsertilskudd ved dødsfall og sykt barn styrkes.

Krevende forhandlinger med staten

Sist kravet var på over 2 milliarder var i 2012. I følge statens forhandlingsleder, Viil Søyland, vil årets forhandlinger bli utfordrende. Under pressekonferansen 27.april omtalte hun kravet og de kommende forhandlingene som «krevende» og «omfattende».

- Kravet må sees i lys av situasjonen og lønnsutviklingen ellers i samfunnet. Både budsjett-rammen og målprisene er høye, sa Søyland til Nationen etter pressekonferansen 27 april.

Første steg i ny retning

Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelags krav i årets jordbruksoppgjør vil gi et betydelig inntektsløft i alle produksjoner, men det tas også noen viktige grep for en ny kurs for norsk matproduksjon.

AV NORA MAY ENGESETH

Fylkeslederne hadde et tydelig krav til forhandlingsutvalget i Norsk Bonde- og Småbrukarlag før årets jordbruksoppgjør: «Inntektsgapet til andre grupper må reduseres med minst 50 000 kr/bruk i år».

Kronemessig lik

- Vi har klart å løfte den økonomiske rammen for årets forhandlinger i jordbrukets krav og krever i tillegg til en

kronemessig lik utvikling med resten av samfunnet en tetting av inntektsgap på 30 000 kr. Vi skulle gjerne oppnådd enda mer. Vi deler mange av bekymringene som den siste tida har blitt løftet fram i media, sier Kjersti Hoff.

- Vi har fått gjennomslag for noen viktige grep som vil være et første steg for å stoppe utviklingen mot stadig færre og større bruk, sier Kjersti Hoff.

Senka kvotetak

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har siden kvotetakene for melk ble økt i 2014 ønsket å reversere dette.

- Etter harde forhandlinger med Norges Bondelag går vi nå til staten og krever at kvotetaket for kumjølke reduseres til 600 tonn og geitmjølke til 200 tonn. Dette skal ikke ha tilbakevirkende kraft for de som er blitt større, men vi må sette en stopper for utviklingen som

har vært etter 2014. Kvotestrukturen for melk er det viktigste virkemidlet vi har for å fordele mjølkeproduksjonen på mange bruk over hele landet og dermed opprettholde levende bygder og jord i drift, sier Kjersti Hoff.

Flere viktige saker

I tillegg til reduksjon av kvotetakene for melk er følgende viktige saker for Norsk Bonde- og Småbrukarlag med i det felles kravet:

Et nytt driftstilskudd for sau. Dette styrker det gjennomsnittlige sauebruket og bidrar til at vi opprettholder et bærekraftig husdyrhold i distriktene og benytte lokale ressurser som gras, beite og utmarksbeite.

Innføring av tak og trappetrinn i ulike produksjoner. Dette vil redusere overføringene til de med størst produksjon, samtidig som økonomien styrkes

for mindre bruk. Vi vil særlig trekke fram økt tilskudd til de første 5 dekanene med frukt, bær, grønnsaker og potet.

Investeringstilskudd til mindre mjølkebruk. Jordbruket krever at det skal kunne gis 50 % investeringstilskudd til mjølkebruk som bygger til under 30 kyr, begrenset oppad til 3,5 millioner kroner. Jordbruket krever ekstraordinære investeringsmidler på 450 millioner kroner over statsbudsjettet for å imøtekomme det lovpålagte løsdriftskravet som trer i kraft i 2034. I tillegg krever vi å øke rammen for investeringsmidler med 70,5 millioner kroner gjennom jordbruksavtalen.

- Det viktigste i år var å styrke økonomien til bøndene. Strukturendringene, særlig driftstilskudd til sau, er et stort gjennomslag. Dette er et viktig steg i retning av en ny jordbrukspolitikk, avslutter Hoff.